

ХИНДИСТОННИ ЗАБТ ЭТИШ УЧУН КИЛГАН КЕНГАШИМ

Даставвал, фарзандларим ва амирларимнинг кўнгли, ўй-фикрларини билиш учун уларга маслахат солдим. Амирзода Пирмухаммад Жахонгир : «Агар Хиндистонни олсак, унинг олтинлари билан бутун ер юзини эгаллаймиз»,— деди. Амирзода Мухаммад Султон эса: «Хиндистонни оламиз-у, бироқ [бунга] тўсиклар бор: биринчиси — дарёлар, иккинчиси — ўрмону тўкайлар, учинчиси — тўлик курулланган сипохийлар ва одамга ов килувчи кутурган филлари кўп»,— деди. Амирзода Султон Хусайн: «Агар Хиндистонни кўлга кирита олсак, тўрт иклимга ҳукмрон бўлурмиз»,— деди. Амирзода Шохрух деди: «Мен туркларнинг конунларида ўқиган эдимки, жахонда бешта шон-шавкатли подшоҳ бордир. Уларнинг улугворлигини ҳурматлаб номларини атамай лакаблари билан айтадилар Хинд подшосини — рой, Рум подшосини — кайсар, Хитой ва Чину Мочин подшосини — фағфур, Туркистон подшосини— хокон, Эронун Турон подшосини шаханшоҳ дейдилар. Шаханшоҳ ҳукми ҳамиша Хиндистон мамлакатларида жорий этиларди. Хозир Эронун Туронзамин бизнинг кўлимизда бўлгани учун, Хиндистонни ҳам фатх этмоғимиз лозимдир». Амирлар эса: «Борингки, Хиндистонни олдик ҳам дейлик. Бироқ у ерда тургун бўлиб колсак, наслимиз йўқолади, авлодларимиз ўз асладан ажраб, тиллари хиндча бўлиб кетади», дейишди. Мен бўлсам, Хиндистонга юриш учун ҳиммат камарини белга боғлаганимдан ўз азму жазмимдан воз кечишни истамадим ва шундай жавоб килдим: «Тангри таолога ўтинч билан мурожаат килайлик. Жанг килиш ёки килмаслик ҳақида Куръондан фол очайлик, токи тангри таоло нени буюрса шунга амал килгаймиз». Ҳаммалари менинг таклифимни маъқуллашди. Куръони мажиддан фол очсам, ушбу улуг оят чикди: «Эй пайгамбар, кофирларга ва мунофиқларга қарши жаҳд килгил». Уламо мазкур оятнинг мазмунини амирларга тушунтириб бергандан кейин, бошларини эгиб, жим бўлиб колдилар. Уларнинг хомушлигидан дилим ранжиди. Ўз-ўзимга кенгашиб, Хиндистонни забт этишга розилик бермаётган амирларни мансабларидан олиб, кўшинларини кутволларига топширмокчи бўлдим. Лекин ўзим тарбиялаган кишилар бўлганликлари учун, уларни ҳароб килишни истамадим. Гарчи улар юрагимни ҳар канча кон килган бўлсалар ҳам, улларга юмшоклик-мулойимлик килдим. Лекин, охир-окибатда менинг фикримга қўшилганларида, кўнглимда уларга нисбатан губор колмади. Сўнгра қайтадан кенгаш чакириб, икболимиз хонаси -Хиндистонга қарата кўл кўтариб, зафарун фатх фотихасини ўқидим.

ХИНДИСТОН ПОЙТАХТИ (ДЕХЛИ)ГА ЛАШКАР ТОРТИШ БОРАСИДА КИЛИНГАН КЕНГАШ

Кобулда ўттиз минг жавонгор отлик аскарлари билан турган амирзода Пирмухаммад Жахонгирга Сулаймон тоғи оркали юриб, Синд дарёсидан ўтгач, Мултон вилояти устига тўсатдан боскин қилиб, уни забт этишни буюрдим. Султон Мухаммадхон, амирзода Рустам ва бошқа амирларга ўттиз минг баронгор отлик билан Синд дарёсидан кечиб ўтиб, Кашмир тоғ этагидаги йўлдан юриб, Лохур вилоятига қўққисдан боскин қилишни буюрдим. Ўзим ўттиз минг Гулнинг отлик аскарлари билан бўлдим.

Хиндистон юришига жамланган қўшинларим умумий сони тўксон икки минг отликка етган эди. Бу эса Аллохнинг сздаги элчиси Мухаммад, саллоллоху алайхи васаллам, исми шарифлари сонига тўғри келганлиги учун, бу [тасодифни истикболнинг хайрли ва муборақ фоллари сирасига киритдим. Отланиб йўлга тушдим ва Бадахшон чегарасидаги Андароб деган жойга келиб тушдим. Бу ерда бир неча кун туриб Катур тоғида истикомат қилиб турган кофирларни енгиб, жазо берганимдан сўнг, дор ул-харб бўлмиш Хиндистон газоватига юзландим.

ХИНДИСТОНГА ОЛИБ БОРАДИГАН ЙЎЛНИ АФГОНЛАРДАН ТОЗАЛАШ УЧУН КИЛИНГАН КЕНГАШ

Шу орада менга арз қилдиларки, бир тўда афгонлар Хиндистонга олиб борадиган йўлга боскин қилиб, у ерда карокчилик қилаётган эканлар. Хусусан, булардан Каркас қабиласининг қадхудоси Мусо афгон қаддидан ошаётган экан. Менинг вафодор хизматкор ва тобеъларимдан бири бўлган Лашкаршоҳ афгонни Пирмухаммад Жахонгир Ироб қалъасига сокчи қилиб қўйган эди, Мусо афгон мазкур қалъага от қўйиб, шиддат билан босиб борибди. Лашкаршоҳ афгонни ўлдириб, қалъадагиларнинг бор-йўғини талаб қетибди. Шу вақтда [хузуримга] Лашкаршоҳнинг иниси Малик Мухаммад дод-фарёд уриб келди. У оғасини ўлдирган Мусо афгоннинг жабру зулмидан шикоят қилди. Мен бўлсам унинг сўзига қулоқ солмаган бўлиб, «хўй инсон, Мусо афгон менга хайрхоҳлардан биридир»,— дедим ва уни қамаб қўйишларини буюрдим. Амирларим мени ноҳақ зулм ўтказди деб айбладилар.

Бирок бунинг аксича, Мусо афгон бўлса, Малик Мухаммаднинг хибсга олиinganлиги ҳақидаги хабарни ва менинг айтган гапларимни эшитиб, қўнгли таскин топди. Шундан кейин, уни хузуримга қилишини талаб қилиб ёзган ёрлигимни олгач, ҳадиксирамасдан дарҳол етиб қилиб, қалъани менга пешкаш қилди.

Мен у қалъани тамошо қилиш учун ичкарасига кирганимда, унинг (Мусо афгоннинг) сипохийларидан бири мени ўлдириш қасдида ўк-ёй отди. Сўнг Мусо афгон ўзига яраша жазосини топди. Хиндистон йўли очилди.

ДЕХЛИ ХОКИМИ СУЛТОН МАХМУД ҶАМШИД ВА МАЛЛУХОНЛАРНИ ЕНГИШ БОБИДАГИ КЕНГАШ

Султон Махмуд ва Маллухон эллик минг отлик ва пиёда аскар, 120 занжирбанд филлар билан Дехли калъасини мустахкамладилар ва мен билан жанг килишга шайландилар. Кўнглим хавотирланди. Бордию Дехли калъасини босиб олишга борсам-у, мабодо бу иш узоқ вақтга чўзилиб кетса, [нима киламан?] Ўзимга кенгашиб, ганим лашкари дадилланиб, [калъадан] чикиб, саф тортиб жанг майдонига кириши учун, ўзимни кучсиз ва [кўрккандек] килиб кўрсатмокчи бўлдим. Шу сабабдан лашкардан узоқроқда хандак қаздирдим. Лашкарим билан хандак ичига яхшилаб жойлашганимдан сўнг, лашкарларимнинг бир фавжини душманга қарши жангга ташладим. Душман қаршисига боргач, ўзларини кучсиз кўрсатиб, кўрккандай бўлиб чекинишларини ва ганимларни дадиллантириб келишни буюрдим. Душман лашкари бу ҳолни кўриб ўзларини голиб ҳисоблаб, гердайиб жанг майдонига чиққан эдиларки, [менинг] қаҳрли лашкарим фавжлари билан юзма-юз келдилар. Дехли ҳокими султон Махмуд жангга киришди ва енгилиб тоғ тарафга қочди. Бекиёс хазина ва мол-мулки сипохийларимга насиб бўлди. Бир йил ичида Хиндистон пойтахти Дехлини забт этдим ва мазкур йилнинг охирларида салтанатим пойтахти (Самарканд)га қайтдим.

ГУРЖИСТОН МАМЛАКАТЛАРИНИ ЭГАЛЛАШ УЧУН ҚИЛГАН КЕНГАШИМ

Хиндистондан зафар қозониб қайтганимдан кейин, ҳали сафар қарчоғи чиқмай туриб, икки Ирок ҳокимларидан менга арзнома келди. Ёзишларича, Гуржистон қофирлари ҳадларидан ошиб, чегарани бузган эмишлар.

Мен ҳамиша подшолар учун қофирларга қарши қаровот уруши қилишдан, мамлакатларни забт этишдан ва жаҳонгирликдан яхшироқ иш йўқ, деган фикрда эдим. Гуржистон имонсизларининг тугён кўтаргани ҳақидаги хабар қилиши биланок кенгаш ўтказиб, «ўша диёрдаги бошқа бузук одамларнинг ҳам бош кўтаришига йўл очилмасин» деб, зудлик билан уларни дафъ қилишга тутиндим. Хинд юришидан келган сипохийларимга «хохловчилар шу ерда қолсин, хохловчилар мен билан борсин», деб ихтиёрни ўзларига бердим.

Хуросон, Қандаҳор, Сеистон, Кермон, Табаристон, Гилон, Мозандарон ва Форс вилоятларидаги лашкарларимга жанг ҳозирлигини кўриб, Исфаҳон атрофига қелиб, менинг зафарли лашкаримга қўшилсинлар, деб ёрлиқлар жўнатдим.

Ҳар бир мамлакатдаги иттиҳоддан бўйин товлочиларни турли ерларга тарқатиб юборишни маслаҳат кўрдим. Чунончи, Хуросон ва Форсдаги бўйинтовлочиларни Туронзаминга қўчирдим ва бу мамлакатларнинг сатҳини уларнинг муҳолифлигидан тозалладим. Сўнг Гуржистон вилояти қалъаларини забт этиш учун ўша мамлакат устига

отландим.

Сипохийларнинг кўнглига нима ўтирса, шуни килдим. Бошимга пўлат дубулга, эғнимга Довудий совут кийдим, белимга Миср киличини боғлаб, баходирлигу кураш тахтига ўтирдим. Туронлик довюракларга, Хуросон пахлавонларига, Гилон ва Мозандарон ботирларига кўркинч солдим ва Сивос ҳамда Гуржистон калъаларини фатх килдим. Калъадан туриб [каршилик кўрсатганларнинг] барчасини таг-томири билан битириб, калъадан олган ўлжаларни голиб аскарларимга улашдим. Озарбайжонлик бузук, бевош кишиларни урушиб, тартибга чакирдим.

Шундан кейин Малатия калъаси ва унинг теварагидаги ерларни забт этишга киришдим. Ўша калъаларни забт этишдан хотиржам бўлганимдан сўнг Халаб ва Хумсни забт этишга химмат камарини боғладим ва бир оз ҳаракат билан бу мамлакатларни ҳам фатх этдим. Сўнг Миср ва Шом мамлакатларини забт этишга камар боғладим.

МИСР ВА ШОМ [МАМЛАКАТЛАРИ] НИ ФАТХ ЭТИШ БОБИДА КИЛГАН КЕНГАШИМ

Менинг шон-шавкат ва кудратим овозаси [Рум] кайсарининг кулогига етди. У ўзига қарашли Сивос ҳамда Малатия калъалари ва уларга тобеъ ерларни забт этганим, калъалар ичидаги аскарларининг барисини таркатиб, теварак-атрофга сочиб ташлаганим ҳақидаги хабарни эшитгач, томирларидаги гайрат ҳаракатга келди ва аскарим зарбасидан қочиб, кайсар қошида паноҳ топган Кора Юсуф туркман игвоси билан устимга лашкар тортишга қарор қилди. Кайсар балога гирифтор бўлиб, давлати вайрон бўлиши яқинлашиб қолган эди, чунки у Кора Юсуфнинг игвосига учиб, менга қарши лашкар тортган эди. [Колаверса] Миср ва Шом аскарларини ҳам ёрдамга чакирган эди.

Мен кенгашиб лашкаримни уч фавжга бўлсам яхши бўлар дедим. Бирок жангда енгил-енгилиш иши тақдир пардаси остида яширин бўлганлиги сабабли, бу тўғрида амирларим билан кенгаш ўтказдим. Улар сипохийларга ҳос ишни тутиб, уруш очмокни маслаҳат бердилар. [Шундай бўлса] ҳам мен кайсарнинг [гайрат] ўтини аччиқ-чучук гап билан сўндирмокни маслаҳат кўрдим ва кайсарга мактуб йўлладим. Хатнинг қисқача мазмуни шундай эди «Еру қўқни яратган Тангри таолога чексиз шукрлар бўлсинки, етти иклим мамлакатларининг кўпини менинг фармонимга қирғизди ва олам султонлари ва ҳокимлари менга эгилиб, итоат қилиш халқасини жон қулоқларига тақдилар. Ўз кадрини билиб, ҳаддидан ошмай жасорат оёқларини тийган бандасини Тангри ёрлақасин. Сенинг насли-насабинг қим эканлиги жаҳон халқи олдида маълумдир. Шундай экан, холингга муносиб иш тутиб, журъат оёғини олдинга қўймаки, ранжу меҳнат балчигига бўриб, бало чуқурига йиқилгайсан. Икбол эшигидан ҳайдалган бир тўда игвогар кишилар гаразли ишларини бажариш учун сенинг паноҳингдан жой олиб, ухлаб ётган Фитнани уйғотмишлар. Яна ўшаларнинг игвоси билан офат ва бало эшигини давлатинг юзига очмагил. [Мазкур мактуб етиши билан] Кора Юсуфни менинг олдимга юборгил. Йўқ эса тақдир пардаси икки лашкар сафлари тўқнашганда юзингга очилгусидир».

Ушбу мактубни ишбилармон элчиларим билан кайсарга юборганимдан кейин Шом пойтахти (Дамашк)га бориб туришга қарор қилдим. Хумс ва Халаб йўли орқали у ерга

равон бўлдим. Халаб шахрига етганимда Миср подшоси Малик Баркук ўгли Малик Фараж менинг Дамашкка келаётганимни эшитиб, шошинч билан Мисрдан Дамашкка қараб йўл олгани хақида хабар келтирдилар. Мен Миср ва Шом лашкарларининг қўшилишига йўл қўймаслик учун зудлик билан отланиб, олдинга юрдим. Лекин Малик Фараж абжирлик қилиб, мендан олдин Дамашкка етиб олди. [Шундай бўлса ҳам] мен унинг орқасидан шаҳарга етиб бордим ва Дамашкни забт этдим.

Давоми бор...